

Lapsen elatussopimuksen laadintaan tarkoitettut ohjeet Lapin hyvinvointialueella

Johdanto

Perheoikeudellisten palveluiden lastenvalvojat ja sosiaalityöntekijät neuvovat ja ohjaavat vanhempia elatussopimuksesta neuvoteltaessa, kirjaavat vanhempien tekemän sopimuksen ja käyttävät harkintavaltaansa elatussopimuksen vahvistamisessa.

Elatussopimuksen laadinnassa noudatetaan lakia lapsen elatuksesta ja oikeusministeriön ohjetta lapsen elatusavun suuruuden arvioimisesta. Nämä ohjeet täydentävät oikeusministeriön ohjetta. Ne on laadittu yhdenmukaistamaan elatussopimusten laadintaa Lapin hyvinvointialueella. Tavoitteena on toiminnan läpinäkyvyys ja ennakoitavuus sekä asiakkaiden yhdenvertaisuus ja tasapuolinen kohtelu. Viranomaisen toimintaan sisältyy harkintavaltaa, johon sisältyviä riskejä voidaan hallita tuomalla harkinnan tilanteita esille. Sopimuksen vahvistavan työntekijän tulee kaikissa toimissaan huomioida ensisijaisesti lapsen edun toteutuminen.

Ohjeissa käsitellään tuloihin, varallisuuteen ja menoihin liittyviä erityiskysymyksiä, otetaan kantaa elatuskyvyn arviointiin sekä sopimusten pituuteen ja porrasteisuuteen. Ohjeissa kuvataan sopimusprosessi elatusapuasian vireille tulosta elatussopimuksen vahvistamiseen. Ohjeissa annetaan neuvoja myös kunnan sijoittaman lapsen elatussopimuksen laatimiseen. Ohjeita päivitetään huomioiden muuttuva lainsäädäntö, valtakunnalliset ohjeistukset ja saatu asiakas- ja työntekijäpalaute. Elatusavun määrittämisestä vuoroasumistilanteissa oikeusministeriö ohjeistaa erikseen.

Lainsäädäntö ja ohjeet: Laki lapsen elatuksesta 704/1975, elatustukilaki 580/2008, laki holhoustoimesta 442/1999, lastensuojelulaki 417/2007, laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 734/1992, laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000, laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta 621/1999, oikeusministeriön ohje lapsen elatusavun suuruuden arvioimiseksi 2007:2, <https://www.kela.fi/documents/10192/3240814/Elatustuki.pdf>

Lapsen elatus

Vanhemmilla on velvollisuus elättää alaikäistä lastaan. Lapsella on oikeus riittävään elatukseen, joka kattaa lapsen kehitystason mukaisten aineellisten ja henkisten tarpeiden tyydyttämisen, lapsen tarvitseman hoidon ja koulutuksen sekä tästä aiheutuvat kustannukset.

Elatusapu on rahasumma, jonka vanhempi maksaa kerran kuukaudessa osallistuakseen lapsensa elatuksesta aiheutuviin kustannuksiin. Vanhempi voidaan velvoittaa suorittamaan lapselle elatusapua, jos

- hän ei muulla tavoin huolehdi lapsen elatuksesta
- lapsi ei pysyvästi asu hänen luonaan tai
- lapsi asuu vuorotellen hänen ja toisen vanhempansa tai muun huoltajansa luona.

Elatusavun suuruuden arvioimisen lähtökohtana on lapsen yksilöllinen elatuksen tarve. Oikeusministeriön ohjeen mukaan lapsen elatuksen tarpeeseen kuuluvat vuosittain tarkistettavat yleiset kustannukset (perusmenot) ja yksilöllisesti määräytyvät erityiset kustannukset. Lapsen perusmenoilla tarkoitetaan mm. ravintoa, vaateetusta sekä tavanomaista harrastustoimintaa. Lapsen ikä vaikuttaa perusmenojen suuruuteen. Erityiset kustannukset riippuvat lapsen ja perheen yksilöllisestä tilanteesta. Tällaisia ovat esimerkiksi päivähoitokulut, vakuutusmaksut, asumiskulut, erityiset terveydenhuoltomenot tai erityisestä harrastuksesta johtuvat kustannukset. Lapsen elatuksen tarvetta vähentävänä seikkana huomioidaan lapsilisä ja eräät lapsen saamat muut tulot.

Vanhemmat vastaavat lapsensa elatuksesta kykynsä mukaan. Oikeusministeriön ohjeen mukaan vanhemman elatuskyky määräytyy huomioitavien tulojen ja laskelmassa hyväksyttävien menojen erotuksena. Vanhempien elatuskykyä arvioitaessa otetaan huomioon heidän ikänsä, työkykynsä, ja mahdollisuutensa osallistua ansiotyöhön, käytettävissä olevien varojen määrä sekä heidän lakiin perustuva muu elatusvastuunsa. Elatusavun suuruus perustuu vanhempien laskennallisten elatuskykyjen suhteellisen vertailun osoittamaan elatusvelvollisen osuuteen lapsen elatuksen tarpeen määrästä.

Vanhemmat voivat sopia lapsen elatuksesta keskenään joko suullisesti tai kirjallisesti. Tällaista vanhempien keskinäistä sopimusta ei kuitenkaan voida panna täytäntöön pakkotoimin (ulosotto) eikä lähivanhempi voi hakea Kelalta elatustukea elatusavun maksamisen laiminlyönnin perusteella. Täytäntöönpanokelpoinen sopimus laaditaan oikeusministeriön vahvistaman kaavan mukaisesti ja lapsen hyvinvointialueen perheoikeudellisten palveluiden työntekijä vahvistaa sen. Vahvistettu sopimus on samalla tavoin täytäntöönpanokelpoinen kuin tuomioistuimen antama tuomio tai päätös.

Vanhempien sopimus, jossa luovutaan lapsen oikeudesta saada elatusapua vastaisuudessa, on sellaisenaan mitätön.

Elatussopimuksen laatiminen

Vireille tulo

Elatusasia tulee vireille, kun jompikumpi vanhemmista tai kumpikin vanhempi ottaa yhteyttä hyvinvointialueensa perheoikeudellisiin palveluihin. Yhteydenotto Lapin hyvinvointialueella voi tapahtua suullisesti puhelimesta, kirjeitse tai digitaalisesti. Asiakkaita palvellaan kunta- tai seutukohtaisesti. Asiakas voi halutessaan asioida myös oman asiointialueen ulkopuolisessa toimipisteessä. Puheluihin vastataan arkisin puhelinajoilla. Digitaalinen yhteydenotto on mahdollista 24/7. Työntekijä vastaa yhteydenottoon ja antaa asiakkaalle tarvittaessa puhelinajan. Työntekijöiden yhteystiedot löytyvät osoitteesta lapha.fi/perheiden-palvelut.

Työntekijä pyytää vanhemmalta kopion aiemmasta elatussopimuksesta, ellei se ole käytettävissä asiakastietojärjestelmässä. Työntekijä myös tarkistaa lapsen ja perheen perhesuhteet ja osoitteet väestötietojärjestelmästä. Lapsen kanssa asuvasta, lasta edustavasta vanhemmasta käytetään nimitystä "lähivanhempi" ja muualla asuva vanhempi on "elatusvelvollinen".

Sopimuksen teon kulku

Tavallisin tilanne on, että vanhemmat haluavat perheoikeudellisten palveluiden työntekijän laatiman laskelman elatusavun suuruuden määrittämiseksi. Työntekijä pyytää vanhemmilta tiedot taloudellisesta tilanteesta. Ohje löytyy palvelun nettisivuilta. Vastaamiseen annetaan määräaika 2–3 viikkoa. Tiedot voi toimittaa digitaalisesti tai postitse. Vanhemmat voivat myös tuoda työntekijän tapaamiseen mukanaan pyydetyt tiedot. Suositeltavaa kuitenkin on, että työntekijällä on riittävästi aikaa perehtyä tietoihin ennen neuvottelua. Laskelma voidaan lähettää vanhemmille tarkistettavaksi ennen tapaamista. Tätä varten tulee olla asiakkaan lähettämä digitaalinen yhteydenottopyyntö. Tutustuminen laskelmaan ennakoon auttaa vanhempia valmistautumaan neuvotteluun. Mikäli elatusasian vireille tulovaiheessa on ilmeistä, että elatusvelvollisen elatuskyky on puutteellinen (alle Kelan elatustuen), pyydetään tiedot taloudellisesta tilanteesta ensin elatusvelvolliselta.

Lähtökohta on, että laskelmassa olevat tiedot ovat molempien vanhempien osalta kummankin nähtävillä. Kyseessä on salassa pidettävä tieto, jota koskee myös hyväksikäyttökielto muussa asiayhteydessä (julkisuuslaki 24 § kohdat 23 ja 25, asiakaslaki 14 §).

Jos laskelma lähetetään vanhemmille tarkistettavaksi ja neuvottelun pohjaksi, voidaan samalla antaa vanhemmille aikavaraus neuvotteluun. Neuvottelu tapahtuu tapaamisella, puhelin- tai videoneuvotteluna.

Kun vanhemmat ovat päässeet sopimukseen elatusavun suuruudesta, kirjaa työntekijä sopimuksen sisällön sopimuslomakkeelle ja vanhemmat allekirjoittavat sen. Sopimus voidaan myös lähettää toiselle paikkakunnalle sosiaaliviranomaiselle,

missä asiakas käy sen allekirjoittamassa. Sopimuksia ei lähetetä asiakkaan kotiin allekirjoitettavaksi. Jos elatusvelvollinen vanhempi on vajaavaltainen tai hänen toimintakelpoisuuttaan on rajoitettu siten, ettei hän yksin voi tehdä kyseistä sopimusta, hänen edunvalvojansa hyväksyy ja allekirjoittaa elatussopimuksen.

Mikäli vanhemmat eivät pääse sopimukseen lapsen elatuksesta, ohjataan lapsen edustaja hakemaan oikeusteitse elatusapua lapselle.

Virka-apupyyntö toiseen kuntaan

Kun elatusvelvollinen vanhempi asuu Lapin hyvinvointialueen ulkopuolella, pyydetään hänen hyvinvointialueensa perheoikeudellisista palveluista virka-apua elatusvelvollisen elatuskyvyn selvittämiseksi. Pyyntöön mukana lähetetään tiedot lähivanhemman taloudellisesta tilanteesta (laskelma ja/tai tositteet), jolloin elatusvelvollisen vanhemman hyvinvointialueella laaditaan elatusapulaskelma molempien vanhempien tietojen perusteella. Virka-apupyyntöön sisällytetään pyyntö elatusvelvollisen vanhemman allekirjoittamasta sopimusesityksestä.

Eri hyvinvointialueilla asuvien kummankin vanhemman elatuskyky voidaan selvittää ja sopimus laatia lapsen asuessa Lapin hyvinvointialueella, mikäli vanhemmat sitä toivovat ja se työntekijän arvion mukaan on mahdollista. Tällöin valmiiksi neuvoteltu sopimus lähetetään elatusvelvollisen vanhemman hyvinvointialueelle, jossa pyydetään vanhempaa allekirjoitustapaamiseen.

Mikäli lapsi asuu toisella hyvinvointialueella, lähetetään tiedot elatusvelvollisen vanhemman taloudellisesta tilanteesta (laskelma ja/tai tositteet) lapsen hyvinvointialueelle jatkokäsittelyä varten.

Laskelmassa huomioitavista tuloista ja varallisuudesta

Sijoitusasunnon verotuspäätöksen mukainen vuokratulo huomioidaan tulona. Vanhempi toimittaa kopion sijoitusasunnon vuokrasopimuksesta.

Porotalouden tulot lasketaan poronhoitajan porotalouden tuloslaskelman (POMU) ja verotuspäätöksen perusteella.

Vanhemman käytettävissä olevat varat huomioidaan elatuskykyä arvioitaessa niiltä osin kuin ne eivät kuulu perusturvaan. Perusturvaan luetaan kohtuullisen arvoinen omassa käytössä oleva asuinkiinteistö, tavanomainen asuinirtaimisto ja työvälineet. Muu varallisuus otetaan huomioon kohtuullisena laskennallisena lisäyksenä. Metsävarallisuuden huomioimisessa voidaan noudattaa esim. verohallinnon päätöstä metsän keskimääräisestä, kuntakohtaisesta tuotosta (<https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/paatokset/47452/verohallinnon-p%C3%A4%C3%A4t%C3%B6s-mets%C3%A4n-keskim%C3%A4%C3%A4r%C3%A4isest%C3%A4-vuotuisesta-tuotosta4/>). Vanhemman oman harkinnan varaan jää, myykö hän omaisuutta vai tinkiikö hän omista elinkustannuksistaan.

Vanhemman tulona otetaan huomioon pääsääntöisesti myös ulosmitattu osuus. Elatusvelvollinen voi hakea ulosoton lykkäämistä, rajoittamista tai vapaakuukausia ulosottoviranomaiselta.

Laskelmassa huomioitavista menoista

Asumismenoina huomioidaan vain vakituisen asuinpaikan kustannukset. Kustannukset ilmoitetaan kuukausikohtaisesti. Asumismenoina (vuokra, asunto- ja remonttilainan lyhennys, lainan korot) huomioidaan kohtuulliset, paikkakunnalla yleisesti vallitsevat asumiskustannukset. Lisäksi huomioidaan erikseen asumiseen liittyvät välttämättömät menot (sähkö, lämmitys, vesi, jätehuolto, kiinteistövero, tontinvuokra, kiinteistö- ja irtaimistovakuutus). Lämmityskustannukset arvioidaan kuukausikohtaisesti, vuodenaikavaihtelu huomioiden vanhemman toimittamien tositteiden mukaan. Ns. ylisuuret asumiskustannukset eivät kuitenkaan saa johtaa siihen, että elatusavun määrä jäisi alle elatustuen.

Erityisestä syystä asumismenoja voidaan huomioida enemmän. Perusteltuja syitä ovat mm.:

- lapset jäävät asumaan vanhemman kanssa vanhempien entiseen yhteiseen asuntoon
- tapaavan vanhemman osalta lapsen aiheuttama tilantarve (sopimus laajasta luonapidosta)
- tapaava vanhempi jää asumaan vanhempien entiseen yhteiseen kotiin ja ositus/velkojen järjestely on kesken,

määräaikaisesti enintään 6 kk. Ensisijaisesti ohjataan käyttämään lainojen lyhennysvapaata.

- edullisempaan asuntoon muuttaminen aiheuttaisi lisäkuluja toisaalla esim. pidentynyt työ- tai päivähoitomatkä; tai muutto lapsen sosiaalisten suhteiden kannalta ei ole eduksi.
- vuoroasuminen

Lapsen ja vanhemman tapaamiskustannukset huomioidaan vuositasolla kuukausikohtaisesti ja noudattaen oikeusministeriön ohjetta omavastuusta ja enimmäismäärästä. Vahvistetun tapaamissopimuksen perusteella pienituloisella on mahdollisuus hakea Kelalta toimeentulotukea toteutuneisiin lapsen tapaamiskustannuksiin.

Työmatkakustannusten huomioimisessa käytetään oikeusministeriön ohjeen mukaista laskentakaavaa. Mikäli vanhempi osallistuu kimpapakyytiin, huomioidaan osuus kustannuksista. Vanhempi toimittaa päätöksen veroprosentin suuruudesta.

Elatusavun suuruuden arviointi ja elatussopimuksen pituus

Elatusapulaskelma on lähtökohtana, kun vanhemmat neuvottelevat elatusavun suuruudesta. Laskelman osoittamaa elatusapua ei voida pitää täysin ehdottomana. Oikeusministeriön ohjeen mukaan lopuksi on vielä harkittava, onko ohjeen mukaan laskettu elatusapu yksittäistapauksessa kohtuullinen. Esim. jos vanhempi maksaa velkaa, joka on otettu yhteiselon aikana vanhempien yhteisesti sopimana perheen elatukseen eikä tätä ole huomioitu osituksessa, voidaan kustannus huomioida viimekätisessä kohtuullisuusarvioinnissa. Ensisijaisesti vanhemman tulee kuitenkin pyrkiä neuvottelemaan velkojan kanssa velan takaisinmaksun kohtuullistamisesta siten, että se ei heikennä elatuskykyä. Muissa tilanteissa vanhempi ohjataan talous- ja velkaneuvontaan.

Vanhemmat ovat voineet sopia keskenään, että elatusvelvollinen maksaa tiettyjä lapsen kuluja, esim. puhelin-, vakuutus-, harrastus ja -lääkemenoja. Nämä voidaan vähentää elatusavun määrästä ja asiasta kirjataan elatussopimukseen. Elatussopimuksen vahvistamisen jälkeen vanhempi ei voi yksipuolisesti vähentää

maksamiaan kustannuksia kuukausittaisesta elatusavusta, ellei lähivanhempi siihen erikseen suostu.

Lapsen luonapitokustannukset vähentävät elatusavun määrää, kun yöpymisiä on keskimäärin vähintään 7 kuukaudessa (luonapitovähennys). Tällöin elatussopimukseen tehdään merkintä ”luonapitovähennys on huomioitu elatusavun määrässä”.

Mikäli työttömyysturvaa saavan elatusvelvollisen elatuskyky jää alle elatustuen ja tapaamisia ei ole lainkaan tai niitä on harvoin, voidaan elatusavun määräksi sopia ja vahvistaa vähintään työttömyyspäivärahan lapsikorotuksen suuruinen summa. Jos lapsi tapaa säännöllisesti elatusvelvollista vanhempaa, työttömyyspäivärahan lapsikorotuksen katsotaan kattavan tapaamiskustannuksia ja tällöin voidaan vahvistaa ns. nollasopimus. Jos näissä tapauksissa elatusvelvollisen elatuskyky on ollut pitkään puutteellinen esim. pitkittyneestä työttömyydestä tai kausi-, osa-aika- tai matalapalkkatyöstä johtuen, vanhemmat voivat sopia elatusavun vahvistamisesta porrasteisena. Tällöin elatusapu olisi työttömyyspäivärahan lapsikorotuksen suuruinen tai nolla euroa enintään kaksi vuotta. Sen jälkeen elatusapu jatkuisi Kelan elatustuen suuruisena siihen saakka, kunnes lapsi täyttää 18 vuotta. Tällöin lapsi ei jäisi vaille elatusta missään vaiheessa. Elatusvelvollisella sen sijaan on mahdollisuus vaatia myöhemmin muutosta vahvistetun elatusavun määrään. Hän voi myös hakea Kelalta maksuvapautusta takautumissaatavan (elatusapuvetka) perinnästä maksukyvyttömyyden perusteella.

Jos vanhemman elatuskyky on pysyvästi puutteellinen, voidaan sopimus vahvistaa lapsen täysi-ikäisyyteen saakka tai siihen asti, kun elatuskyvyn arvioidaan pysyvän muuttumattomana. Voidaan harkita myös elatusavusta sopimista ja vahvistamista porrasteisena edellä olevan kappaleen esimerkin mukaisesti.

Jos laskelman mukaan elatuskyky jää alle Kelan elatustuen, sopimukseen kirjataan ”elatusapua ei ole vahvistettu maksettavaksi elatusvelvollisen puutteellisen elatuskyvyn vuoksi” tai ”elatusapu on vahvistettu maksettavaksi täysimääräistä elatustukea pienempänä elatusvelvollisen puutteellisen elatuskyvyn vuoksi”. Lisäksi sopimukseen kirjataan ns. tarkistusehto, jossa korostetaan

elatusvelvollisen velvollisuutta ilmoittaa taloudellisessa tilanteessaan tapahtuneista muutoksista.

Kun elatusvelvollisen elatuskyky/lapsi ylittää Kelan elatustuen määrän, elatusavun suuruus perustuu vanhempien elatuskykyjen suhteellisen vertailun osoittamaan elatusvelvollisen osuuteen lapsen elatuksen tarpeen määrästä. Tällöin lapsella ei ole oikeutta Kelan elatustukeen, vaikka elatusapu jäisi alle Kelan elatustuen määrän. Mikäli vanhempien taloudellinen tilanne on vakaa ja vanhempien yhteenlaskettu elatuskyky riittää kattamaan lapsen elatuksen tarpeen, voidaan elatusapu vahvistaa siihen saakka, kunnes lapsi täyttää 18 vuotta.

Vahvistaminen

Lapsen hyvinvointialueen perheoikeudellisten palveluiden työntekijä vahvistaa lasta koskevat elatussopimukset, myös oikeusaputoimistossa, lakiasiantoimistossa tai asianajotoimistossa neuvotellut elatussopimukset, mikäli niitä ei ole viety käräjäoikeuteen vahvistettavaksi. Elatussopimusta vahvistettaessa huomioidaan elatusapulain asettamat vaatimukset. Sopimus jätetään vahvistamatta, jos se ei täytä lain edellytyksiä.

Vahvistettu sopimus annetaan/lähetetään kirjeitse vanhemmille. Vahvistuspäätökseen sisällytetään ohjekirje ja indeksikorotuslehti. Vanhemmille annetaan tietoa lapsilisän yksinhuoltajakorotuksesta, verottajan elatusvelvollisuusvähennyksestä, työttömyyspäivärahan ja eläkkeen lapsikorotuksista sekä menettelystä elatustuen suhteen.

Elatussopimuksen muuttaminen

Jos vanhempien taloudellinen tilanne tai olosuhteet muuttuvat siten, että lapsen saamaan elatusapuun tulisi yli 2 kk:n kestävä +/- 15 %:n muutos, voidaan vahvistettua sopimusta muuttaa kokonaistilanne (lapsen elatuksen vaarantuminen, merkitys vanhempien taloudessa) huomioiden. Mikäli muutos on määräaikainen esim. vanhemman lomautuksesta, hoitovapaasta tai opiskelusta johtuva, ns. pohjasopimus tulee takaisin voimaan määräaikaisen muutossopimuksen päätyttyä. Tästä sopimusehdosta tehdään yksilöity merkitä elatussopimuksen lisätietoja-osioon.

Hyvinvointialueen sijoittaman lapsen elatussopimus

Molempien vanhempien elatusvelvollisuus jatkuu myös lapsen lastensuojelulain mukaisen sijoituksen aikana. Jos lapsella on voimassa oleva elatussopimus, se jatkuu sinällään. Kunta voi periä ja nostaa lapselle tulevat elatusavut siltä ajalta, jolloin lapsi saa perhehoitoa tai laitoshuoltoa taikka asumispalveluja sekä käyttää ne perhehoidosta, laitoshuollosta tai asumispalveluista aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi (asiakasmaksulaki 734/1992 7 §). Lapsen tuloista 40 % kerryttää lapsen itsenäistymisvaroja. Koska elatusvelvollisuus koskee molempia vanhempia, laaditaan myös elatussopimus molempien vanhempien kanssa (laki lapsen elatuksesta 4 §).

Lapsen huoltaja voi edustaa lasta silloin, kun vastapuolena on lapsen toinen huoltaja, jos lapsi asuu jommankumman vanhempansa luona (laki lapsen elatuksesta 5 §). Tämä lainkohta sulkee ulkopuolelle sen mahdollisuuden, että vanhemmat voisivat ristiin allekirjoittaa lapsen elatussopimuksen tämän edustajana, kun lapsi asuu kodin ulkopuolella. Käytännössä vanhempien välille voi syntyä eturistiriita, kun he molemmat ovat elatusvelvollisia. Jos lapsi asuu oheishuoltajan luona eikä tilanteessa täyty Holhoustoimilain 32 §:n mukaiset esteellisyydet, oheishuoltaja voi toimia lapsen edustajana elatusavusta sopimisessa.

Kun hyvinvointialue on sijoittanut lapsen asumaan kodin ulkopuolelle ja lasta koskevan elatussopimuksen laatiminen tulee ajankohtaiseksi, lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä antaa asiassa toimeksiannon perheoikeudellisiin palveluihin (lomake ammattilaisen käyttöön). Sosiaalityöntekijä keskustelee vanhempien kanssa ennen toimeksiantoa perheoikeudellisiin palveluihin. Toimeksianto sisältää perustiedot lapsesta ja vanhemmista ja lapsen sijoituksen alkamisajankohdasta.

Vanhempien elatuskyky selvitetään tavanomaiseen tapaan kummankin vanhemman osalta. Lapsen elatuksen tarve sisältää lapsen yleiset elinkustannukset vähennettynä lapsilisällä. Elatussopimus laaditaan erikseen kummallekin vanhemmalle, jonka he elatusvelvollisina allekirjoittavat.

Jos lapsesta on aiempi, voimassa oleva elatussopimus, elatuskyky selvitetään vain toisen vanhemman osalta. Lapsesta maksettavat elatusavut eivät kuitenkaan voi ylittää lapsen elatuksen tarvetta. Mikäli näin näyttäisi käyvän tehtäessä toista sopimusta, selvitetään elatuskyky kummankin vanhemman osalta ja tarvittaessa muutetaan aiempaa vahvistettua sopimusta.

Perheoikeudellisissa palveluissa avustetaan vanhempia edunvalvojan sijaisen hakemisessa elatussopimuksen hyväksymistä varten lapsen edustajana. Digi- ja väestötietovirasto päättää edunvalvojan sijaisen määräämisestä vanhempien hakemuksen perusteella. Yleensä tehtävään haetaan ja määrätään yleinen edunvalvoja. Hakemuksessa pyydetään ilmoittamaan päätös myös elatusasiaa hoitavalle viranomaiselle. Allekirjoitettu ja vahvistettu elatussopimus lähetetään elatusvelvolliselle vanhemmalle, lapsen edustajalle ja lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle. Yksi kappale arkistoidaan hyvinvointialueelle tavanomaisen käytännön mukaan. Jos vanhemmat kieltäytyvät elatussopimuksen laatimisesta, annetaan tästä tieto toimeksiannon tehneelle taholle.